

NORGES HØYESTERETT

Den 3. april 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Falkanger og Bull i

HR-2013-00712-U, (sak nr. 2013/468), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Robert Fonn)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

(1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning etter § 326 om å henvide en bevisanke fremfor å oppheve tingrettens dom på grunn av saksbehandlingsfeil.

(2) X tingrett avsa 12. desember 2012 dom mot A, født 3. mars 1991, med slik slutning:

"1. A, født 03.03.1991, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ, § 192 første ledd bokstav a jf. annet ledd bokstav a, § 196 første ledd og § 227 første straffalternativ, det hele sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 6 – seks – år. Til fradrag kommer 34 – trettifire – dager for utholdt varetekt.

2. A dømmes til å betale oppreisning med kr 150 000,- – kronerett hundreogfemtusen – til B innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.

3. A dømmes til å betale oppreisning med kr 175 000,- – kronerett hundreogsyttifemtusen – til C innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.

4. A dømmes til å betale oppreisning med kr 60 000,- – kronerett sekstusen – til D innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."

(3) I ankeerklæring datert 23. desember 2012 har A anket over dommen. I ankeerklæringen heter det:

"Jeg, A, født 3. mars 1991, erklærer med dette fullstendig anke over X tingretts dom i sak 12-----.

Det kreves samtidig full behandling av de borgerlige rettskrav i saken."

- (4) I støtteskriv datert 1. februar 2013, etter utløpet av ankefristen, har As forsvarer begrunnet anken nærmere.
- (5) Ved beslutning 19. februar 2013 henviste Borgarting lagmannsrett anken til ankebehandling. Under omtalen av anken uttales det at lagmannsretten "legger til grunn at anken gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingen, subsidiært straffutmålingen. Siktede har også begjært ny behandling av sivile krav som er pådømt i den påankede dom". Beslutningen har slik slutning:
- "Anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet henvises til ankeforhandling.
Anken over saksbehandlingen og straffutmålingen stilles i bero, jf. straffeprosessloven § 326."**
- (6) A har anket over beslutningen, idet det anføres at lagmannsretten har begått en saksbehandlingsfeil. I korte trekk gjøres det gjeldende at fornærmede C var tidligere samboer med A slik at hun ikke hadde forklaringsplikt etter straffeprosessloven § 122. Hun ble imidlertid ikke gjort oppmerksom på dette, verken for politiet eller av tingretten. Dette er en saksbehandlingsfeil som må lede til opphevelse. Lagmannsretten skulle derfor ha opphevet tingrettens dom for de deler som gjelder fornærmede C, inkludert oppreisningserstatningen.
- (7) *Påtalemyndigheten fremholder* at saksbehandlingsfeilen uansett ikke har hatt betydning for utfallet av saken. C ønsket å forklare seg, og hun ville ha forklart seg selv om hun hadde blitt gjort oppmerksom på sin rett til å nekte å forklare seg etter straffeprosessloven § 122.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg bemerker* at anken til Høyesterett ikke gjelder beslutningen om å henvise bevisanken, som etter straffeprosessloven § 325 første ledd andre punktum ikke kan påankes, men beslutningen om å stille anken over saksbehandlingen i bero. En slik beslutning kan påankes etter reglene om anke over kjennelser og beslutninger, jf. Rt. 2008 side 642 avsnitt 17.
- (9) Ankeutvalget bemerker innledningsvis at formuleringen "fullstendig anke" som A anvendte i sin ankeerklæring, normalt brukes synonymt med ankegrunnen "bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet" i straffeprosessloven § 314 første ledd nr. 2, jf. Bjerke, Keiserud og Sæther: Straffeprosessloven. Kommentirutgave, fjerde utgave side 1118. Dersom en slik anke henvises til ankebehandling i lagmannsretten, skal det dermed foretas en "fullstendig ny behandling av saken så langt den er henvist", jf. straffeprosessloven § 331 første ledd. Dette innebærer at når lagmannsretten nå har henvist bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet til behandling, må den foreta en ny vurdering av straffutmålingen selv om anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet ikke skulle føre fram, jf. Bjerke, Keiserud og Sæther side 1171. Begrensningen om at anken over straffutmålingen skal "stilles i bero" har dermed ingen praktisk betydning.
- (10) Saksbehandlingen var ikke nevnt i As ankeerklæring. Denne ankegrunnen ble først trukket fram i forsvarerens støtteskriv som er inngitt etter utløpet av ankefristen. Det følger av praksis at når det i et støtteskriv som inngis etter utløpet av ankefristen påberopes en ny ankegrunn, regnes dette i forhold til ankefristen som en ny anke, jf. Rt. 2007 side 513 avsnitt 16. Støtteskrivet må dermed undertegnes av domfelte, og denne del av anken kan bare fremmes dersom vilkårene i straffeprosessloven § 318 er oppfylt. Når lagmannsretten ikke har fulgt denne fremgangsmåten, skyldes det tydeligvis at den enten har oversett dette eller at den har tolket As opprinnelige ankeerklæring på en annen måte enn det som ville være en naturlig tolking av ankeerklæringen. Ankeutvalget har imidlertid kommet til at det ikke vil forkaste anken på dette grunnlaget, men prøve den under den forutsetningen som lagmannsretten har

bygget sin avgjørelse på – altså at også saksbehandlingen er ankegrunn.

- (11) Straffeprosessloven § 326 fastsetter at når det for samme forhold er anket både over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og andre sider av dommen, skal retten først prøve spørsmålet om henvisning av bevisanken. Retten kan likevel unnlate å ta standpunkt til spørsmålet om å henvise bevisanken hvis det etter bestemmelsene i § 322 er grunnlag for opphevelse eller frifinnelse uten ankeforhandling.
- (12) Denne bestemmelsen gir lagmannsretten et skjønn med hensyn til om saksbehandlingsanken skal stilles i bero. Det fremgår likevel av Rt. 2003 side 757 avsnitt 21 at når det foreligger en saksbehandlingsfeil som medfører at domfelte "har krav på å få saken behandlet i to instanser har utvalget i kjennelse i Rt. 2001 side 304 på side 306 kommet til at en feil ved saksbehandlingen i tingretten som utgangspunkt må føre til opphevelse med mindre det er ubetenkelig å henvise saken". Lagmannsretten skal da normalt ta stilling til saksbehandlingsanken først og oppheve tingrettens dom med mindre det er ubetenkelig å henvise saken. Beslutter lagmannsretten likevel å henvise bevisanken, må dette i utgangspunktet begrunnes, jf. Rt. 2005 side 378 avsnitt 14. Lagmannsretten har i denne saken ikke gitt noen begrunnelse for hvorfor bevisanken ble gitt prioritet. Etter ankeutvalgets vurdering er det ikke noen saksbehandlingsfeil slik denne saken ligger an:
- (13) For det første er det i nyere høyesterettspraksis understreket at retten til to-instansbehandling ikke innebærer rett til to feilfrie behandlinger, jf. Rt. 2010 side 456 avsnitt 34 og Rt. 2010 side 600 avsnitt 19-21. Den siste avgjørelsen viser at dette også gjelder i saker hvor den øvre strafferammen er høyere enn fengsel i seks år. Dette må få som konsekvens at adgangen etter § 326 til å stille saksbehandlingsanken i bero også gjelder i saker som omfattes av § 321 tredje ledd. Og kommer anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet til behandling, vil etter dette eventuelle feil ved saksbehandlingen bli reparert ved lagmannsrettens behandling.
- (14) Den feilen som tingretten har begått ved at fornærmede ikke ble gjort oppmerksom på sin manglende forklaringsplikt, jf. straffeprosessloven § 127 jf. § 122, har dessuten ikke rammet tiltalte, A. Fritaksretten og retten til å bli gjort kjent med den er gitt til vern av vitnet og ikke til vern av tiltalte. Og når fornærmede, slik tilfellet er i denne saken, har forklart seg med full adgang for forsvaret til å stille spørsmål, er retten til kontradiksjon fullt ut ivaretatt. Dermed er det bærende hensynet bak EMK artikkel 6 nr. 1 sammenholdt med nr. 3 bokstav d fullt ut oppfylt. Det er dermed ikke tale om noen feil som har rammet A. Se Matningsdal: Siktedes rett til å eksaminere vitner, Oslo 2007 side 25 følgende.
- (15) Anken må etter dette forkastes.
- (16) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken forkastes.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: